

Sundhedsforholdene i Azurduy, Bolivia

af stud. med. Ole Henrik Bjørkholt Johnsen
og stud. med. Rie Krat Holt

Endelig fremme! Efter 2 timers kørsel på smalle og livsfarlige bjergveje, og 6 timer på hesteryg på smalle bjergstier, er vi omsider kommet frem til sundheds-postaen i landsbyen Duraznal. Vi skal deltage i en lokal sundhedsanalyse, kaldet CAI. Her analyseres sundhedsproblemerne og om sundhedspersonalet gør sit arbejde. Dette system (CAI) gennemføres på alle niveauer i Bolivias sundhedsvæsen, helt fra nationalt niveau til landsbyniveau.

Mange af RPS'erne (bønder med enkelte kurser i basal sundhed) fra områderne tilhørende sundheds-postaen er mødt op for at deltage. De har gået i op til fem timer for at komme frem. De fleste af RPS'erne taler ikke spansk, men inkasproget quechua (som vi ikke forstår en dyt af). Derfor foregår CAI'en på quechua, og vi sidder smilende og ser til. Vi kan dog forstå de tal, der præsenteres, og vi ser os nødsaget til at intervenere, da en åbenbar epidemi af diarre bliver forbudt.

**RPS'erne kæmper mod søvnen
bl.a. vha cocablade**

Vier udsendt med IMCC (International Medical Cooperation Committee) for at arbejde et år på et sundhedsprojekt i kommunen Azurduy, i provinsen Chuquisaca i Bolivia. Projektet har kørt siden 1993, og nedlukkes marts 2006. Vi læser begge medicin på sidste år i København.

Bolivia er Latinamerikas næst fattigste land, næst efter Haiti, og IMCC er blot en af rigtig mange NGO'ere, der arbejder her. Chuquisaca er Bolivias fattigste provins, og Azurduy er et af de mest isolerede steder i provinsen. Sundhedsstatistikkerne viser alligevel, at Azurduy klarer sig rimeligt indenfor Chuquisaca, og vi håber, at IMCC måske har medvirket til dette.

REJSEBREV

Kommunen Azurduy, der har ca. 12.000 indbyggere, og er på størrelse med Fyn har et lille hospital og 6 såkaldte sundheds-postaer. På hospitalet er der ansat 5 læger, 4 sygeplejersker og 5 sundhedsassistenter. Hver posta har en sundhedsassistent med ca. et års uddannelse. Til hver posta er i øvrigt tilknyttet et givet antal RPS'ere. Fra kommunens yderområder er der op til 15 timers gang til hospitalet, derfor er postaerne en vigtig del af kommunens sundhedstilbud.

RPS'erne tager sig af de enkleste ting, og henviser patienterne til sundheds-postaerne. På postaerne betjener de fødsler og ukomplicerede sygdomstilfælde.

Ved mere komplicerede tilstande, visiteres der videre til

Azurduys hospital. På hospitalet kan der foretages enkle gynækologiske operationer, inklusive kejsersnit, men har du appendicit, bliver du visiteret til et hospital 4 timers kørsel fra Azurduy. Hospitalet har en speciallæge i gynækologi, og ellers er der fire „generalister“ uden specialeuddannelse.

Kejsersnit foretages i fuld narkose opnået ved brug af gode gamle i.v.-barbiturater. Lægen der skal bedøve håber, IMCC snart sponsorerer et 14-dages kursus i anæstesiologi... Man skal dog ikke kimse af operationsstuenes udstyr. Elektrisk iltforsyning (ventilationen skal dog foregå manuelt) og elektrisk sug og –koagulationskniv, det er meget fint, når der blot er strøm. Hospitalet håber, IMCC vil donere dem den generator, vi har i garagen.

Medicinstudiet i Bolivia tager 5 år, og herudover er der 1 års turnustjeneste. Efter 6 år er lægen således „generalist“. Nogle læger specialiserer sig herefter, fx til „allround-kirurg“, en uddannelse der tager 3 år. Herefter er der mulighed for at subspecialisere sig, fx i urologi, blot ikke i Bolivia! De, der ønsker at subspecialisere sig, er nødt til at tage til et af Bolivias nabolande (fx arvefjenden Chile). Et subspecialt tager typisk 2 år.

Hospitalet har 20 patientbesøg og én indlæggelse om dagen.

Fødestuen

For os synes det at være en noget ineffektiv brug af læger. Lægerne arbejder 8 timer om dagen, fem dage om ugen. Derudover har de døgnvagt hvert tredje

Medicinskabet

døgn, der kompenseres med en halv fridag. Vi mistænker, at deres døgnvagter er meget overskuelige. Endnu en indikation på dette er, at lægerne har bedt IMCC om at donere et fjernsyn og en DVD-afspiller til hospitalet, formentlig til vagtværelset.

De absolut mest almindelige sundhedsproblemer, der også forårsager de fleste dødsfald, er luftvejsinfektioner og diarre. Dernæst følger gigt og Chagas' sygdom (Sydamerikansk sovesyge), der er endemisk i Azurduy kommune. Typisk kommer patienter med Chagas' sygdom til hospitalet med kardiomegali.

Rie og Ole Henrik til hest

Noget kan tyde på, at lægerne i Bolivia har brug for undervisning i katastrofehandtering. På IMCC's tilsvarende projekt i nabokommunen San Lucas, oplevede de i juli en frygtelig lastbilulykke, hvor lastbilens lad var fuld af passagerer (noget der er særdeles almindeligt i Bolivia). Tre mennesker omkom, og der var mange alvorlige kvæstelser. Ulykkesstedet var et kaos uden lige, der var ingen, der havde ansvaret for at organisere indsatsen. Lægerne var derfor frustrerede, da de ikke vidste, hvor de skulle ende og begynde. Vores kollegaer i San Lucas fik prøvet deres medicinske færdigheder af, og blev blandt andet sat til at holde et kraniebrud „på plads“, og til at sy hele dagen.

En kendt problematik på landet i Bolivia, blandt urbefolkningen, er deres sygdomsopfattelse, der afviger betydelig fra sundhedsvæsenets. Her er troen på ånder udbredt, og tit søger patienterne hjælp hos de lokale „curanderos“ (heksedoktorer). Eksempelvis mener de, at „susto“ (forskrækkelse) kan forårsage diarre.

Læger brokker sig over den lave løn, vi får i Danmark, men her i Bolivia tjener en „generalist“ ca. 2000 kr. per måned. Til sammenligning får vi, som IMCC-udsendte, 2200 kr. per måned, og vi skal ikke engang betale husleje! Priseniveauet er dog betydeligt lavere end i Danmark. Speciallæger tjener ca. det dobbelte af „generalister“.

Til april 2006 kommer vi hjem til Danmark igen, med kufferten fuld af heksedoktorer, quechua, underernærede spædbørn med diarre, Chagas' sygdom og venerne fulde af barbiturater.

Vi sender løbende billeder og beretninger hjem, som ligger på vores hjemmeside www.krat-holt.dk/rieogolehenrik.

**Gaskøleskab til vaccinationer
– formentlig doneret af IMCC**